

Φτώχεια,

περιφερειακές ανισότητες

και η μεταρρύθμιση του «Καλλικράτη»

Φτώχεια

- Διαχρονικό φαινόμενο, γεωγραφικά διάσπαρτο, παγκόσμια απειλή
- Ρευστότητα περιεχομένου, συνεχής μεταβολή ορισμού από αμιγώς οικονομικό σε περισσότερο αειφορικό
- Μεθοδολογικά ζητήματα μέτρησης, στατιστικής αποτύπωσης, σχεδιασμού πολιτικών

Οι θεωρητικές προσεγγίσεις συγκλίνουν:

Φτωχά θεωρούνται τα νοικοκυριά /τα άτομα εκείνα τα οποία δεν διαθέτουν αρκετούς πόρους (χρηματικούς ή μη), ώστε να συμμετέχουν σε ικανοποιητικό βαθμό στον κοινωνικοοικονομικό ιστό της χώρας στην οποία διαμένουν.

- ? Αποτελεσματικότητα των διαρθρωτικών παρεμβάσεων - συνεχής επαναπροσδιορισμός των παραμέτρων
- ? Η μελέτη της φτώχειας επισκιάζει το θέμα της ανισότητας
- ? Η διαφοροποίηση τοπικά /χρονικά καθιστά προνομιακή τη θέση της Αυτοδιοίκησης

Δικαιούμαι να μεγαλώσω σε
έναν κόσμο χωρίς βία και
φτώχεια.

«Στρατηγική για μια έξυπνη και διατηρήσιμη ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς – ΕΥΡΩΠΗ 2020»

× 3^η Προτεραιότητα: Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς.

Μια οικονομία με υψηλή απασχόληση που θα επιτυγχάνει κοινωνική και εδαφική συνοχή.

- ✧ Η φτώχειας **ψηλά στην ατζέντα** αλλά η κοινωνική διάσταση συνδεδεμένη λειτουργικά με την απασχόληση.
- ✧ **Θέμα ισορροπης αντίληψης** και θεσμικής συμμετρίας μεταξύ κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής σε επίπεδο Ε.Ε.
- ✧ Επιδίωξη ισορροπίας σε συνθήκες ύφεσης, εντάσεων και ευρωσκεπτικισμού.
- ✧ Κρίσιμος ο ρόλος της Αυτοδιοίκησης: αντιμετώπιση και πρόληψη τοπικών αναγκών με καινοτόμους τρόπους σε συνθήκες δημοσιονομικής στενότητας.

Ελληνικό Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης από 2008 έως 2013:

Στρατηγικός στόχος: Η επίτευξη βιώσιμης μεγέθυνσης και ανάπτυξης για τα επόμενα χρόνια.

Σταθερή διαχρονική δέσμευση:

α) δημοσιονομική προσαρμογή και ανταγωνιστικότητα και

β) προστασία των ευάλωτων ομάδων από τις συνέπειες της κρίσης -δίκτυ προστασίας

Δανειακές συμβάσεις:

Περιοχές και υποχώρηση πολιτικών κοινωνικής προστασίας.

Μείωση πόρων σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο.

Εξυπηρέτηση των στόχων της οικονομικής πολιτικής, αλλά και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων παρεμβάσεων.

Κεντρική θέση στην ατζέντα: **Πρόγραμμα Καλλικράτης - Η «Νέα Διοικητική Αρχιτεκτονική» της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης»**

- Στόχοι:
1. Ικανοποίηση συνταγματικής επιταγής
 2. Δημοσιονομική εξυγίανση –διαρθρωτική μεταρρύθμιση του Δημόσιου Τομέα

Αναμενόμενα αποτελέσματα:

- ✦ Εξοικονόμηση πόρων από τη λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (μείωση δομών – έλεγχος δανεισμού)
- ✦ Βελτίωση της αποτελεσματικότητας (κατάργηση επικαλύψεων, στοχοθέτηση, ποσοτικοποίηση)
- ✦ Συνδρομή στην κινητοποίηση του αναπτυξιακού δυναμικού
- ✦ Υποστήριξη από την Αυτοδιοίκηση της προσπάθειας που καταβάλλει η χώρα για έξοδο από την κρίση

Η άλλη όψη της κρίσης...

- «Νέες μορφές φτώχειας», πέραν των «παραδοσιακών», ως απόρροια της οικονομικής κρίσης
- Διαφορετικής έντασης συνέπειες μεταξύ των Περιφερειών

Παραδοσιακές και νέες μορφές φτώχειας συνυπάρχουν στην Ελλάδα της κρίσης.....

A. «Παραδοσιακή φτώχεια»: Μεταφέρεται από γενιά σε γενιά και σχετίζεται κυρίως με εισοδηματικά χαρακτηριστικά

B. «Νέες μορφές φτώχειας»: αναδείχθηκαν από την κρίση και αφορούν :

1. αλληλουχία αρνητικών γεγονότων (απώλεια εργασίας, ασφαλιστικής κάλυψης κ.λ.π)
2. «εντός εργασίας φτώχεια» : χαμηλοί μισθοί ή κέρδη
3. «κρυφή φτώχεια»: στέρησης αναγκών για κάλυψη υποχρεώσεων μεγαλύτερου κινδύνου π.χ. δόσεις δανείων
4. Παιδική φτώχεια

Το «τοπίο» της φτώχειας γίνεται περισσότερο σύνθετο και παράλληλα ρευστό ως προς το είδος του κινδύνου/απειλής φτώχειας, όσο και ως προς την τυποποίηση των ομάδων που πλήττονται.

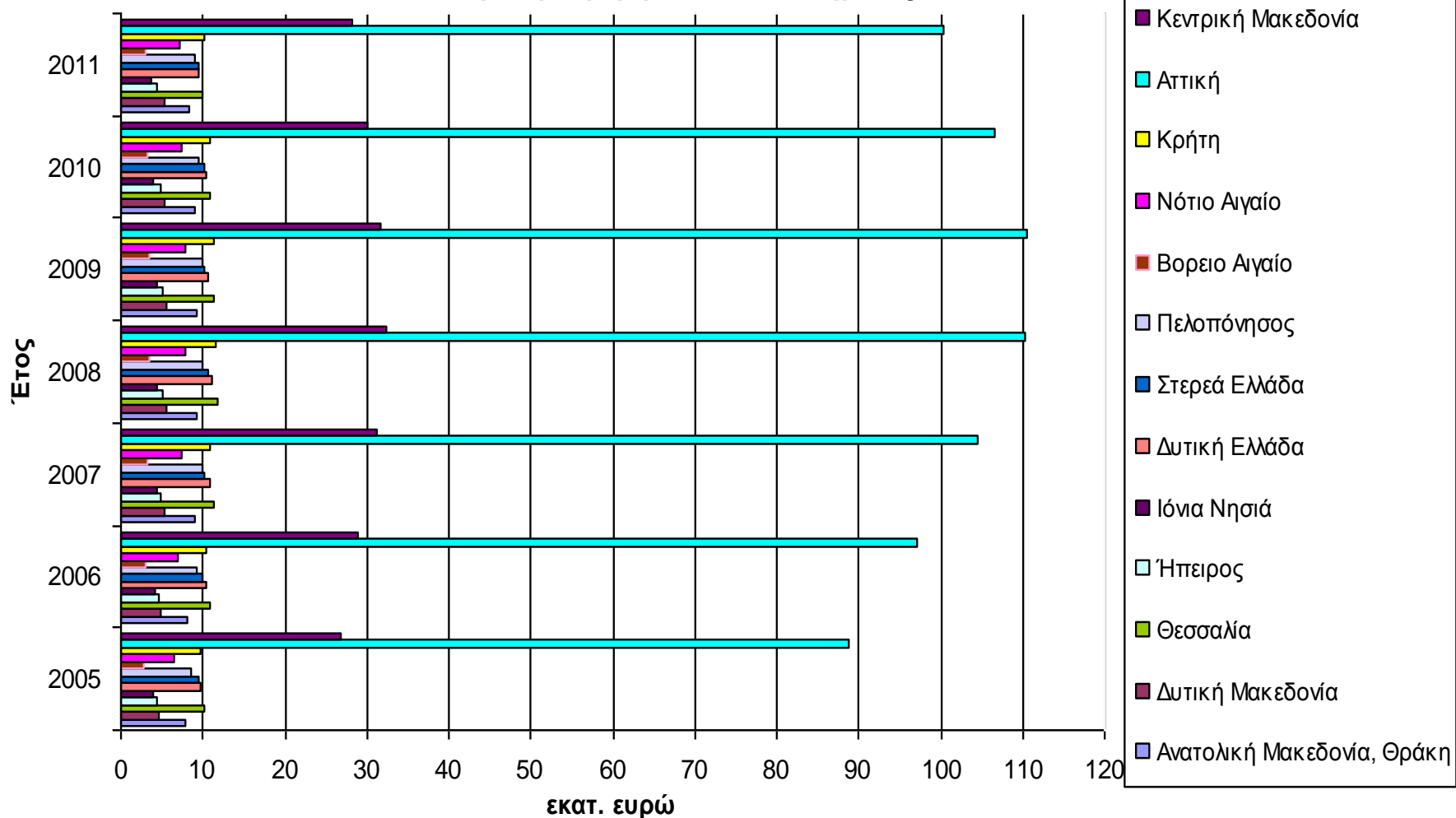
Η περιφερειακή διάσταση της φτώχειας - Οι περιφερειακές ανισότητες διατηρούνται

Περιφερειακό ΑΕΠ (εκατ. Ευρώ)

ΕΤΟΣ/ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Βόρειο Αιγαίο	2,81	3,044	3,279	3,448	3,398	3,153	3,009
Ιόνια Νησιά	3,828	4,07	4,372	4,476	4,308	4,042	3,717
Ήπειρος	4,358	4,62	4,961	5,08	5,043	4,891	4,499
Δυτική Μακεδονία	4,613	4,94	5,29	5,59	5,455	5,275	5,371
Νότιο Αιγαίο	6,465	6,897	7,391	7,872	7,9	7,487	7,076
Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	7,782	8,172	8,926	9,303	9,222	9,042	8,228
Πελοπόννησος	8,528	9,326	9,837	9,923	9,869	9,435	8,978
Στερεά Ελλάδα	9,512	9,829	10,262	10,615	10,173	10,086	9,542
Δυτική Ελλάδα	9,735	10,391	10,838	11,06	10,676	10,368	9,595
Θεσσαλία	10,111	10,931	11,358	11,756	11,416	10,78	9,906
Κρήτη	9,749	10,471	10,964	11,473	11,399	10,875	10,197
Κεντρική Μακεδονία	26,714	28,93	31,256	32,409	31,727	30,063	28,095
Αττική	88,846	97,001	104,43	110,19	110,49	106,65	100,32

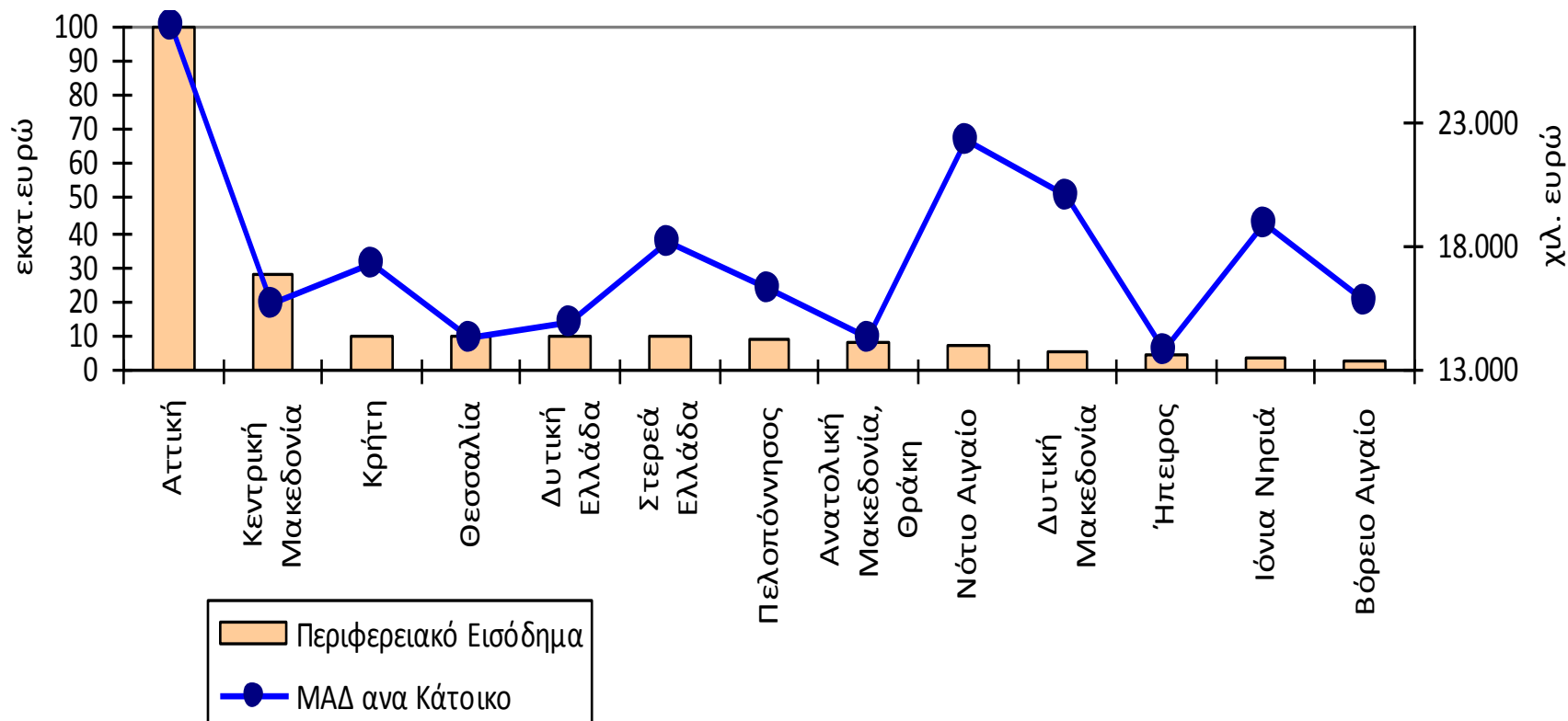
Η περιφερειακή διάσταση της φτώχειας - Η εισοδηματική διαφορά διατηρείται

Μεταβολή Περιφερειακού εισοδήματος 2005-2013

Η περιφερειακή διάσταση της φτώχειας - Η εισοδηματική διαφορά διατηρείται

Περιφερειακό εισόδημα και αγοραστική δύναμη σε ΜΑΔ ανα κάτοικο το 2011

Εισόδημα και συνθήκες διαβίωσης - Στην Περιφέρεια Αττικής η μεγαλύτερη αύξηση

Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ανά Περιφέρεια (NUTS 2010)

ΕΤΟΣ/ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	2005	2006	2007	2008	2009	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2005-2009	2010	2011	2012	2013	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2009-2013
Συν. Χώρας	29,4	29,3	28,3	28,1	27,6	-1,8	27,7	31	34,6	35,7	8,1
Βόρεια Ελλάδα	32,9	33,9	32,6	32,5	32	-0,9	31,5	:	:	36	4
Κεντρική Ελλάδα	38,2	36,3	32,7	32,4	33,5	-4,7	33	:	:	39,3	5,8
Αττική	21,2	21,8	22,7	22,4	21,2	0	23,1	:	:	34	12,8
Νησιά Αιγαίου, Κρήτη	32,4	27,6	27,5	26,2	26,6	-5,8	23,9	:	:	33,7	7,1

Πηγή: Eurostat - τελευταία ενημέρωση: 15/12/2014

Ανεργία - Ταχεία αύξηση μετά το 2009 σε όλες τις Περιφέρειες

Ανεργία ανά Περιφέρεια (NUTS 2010)

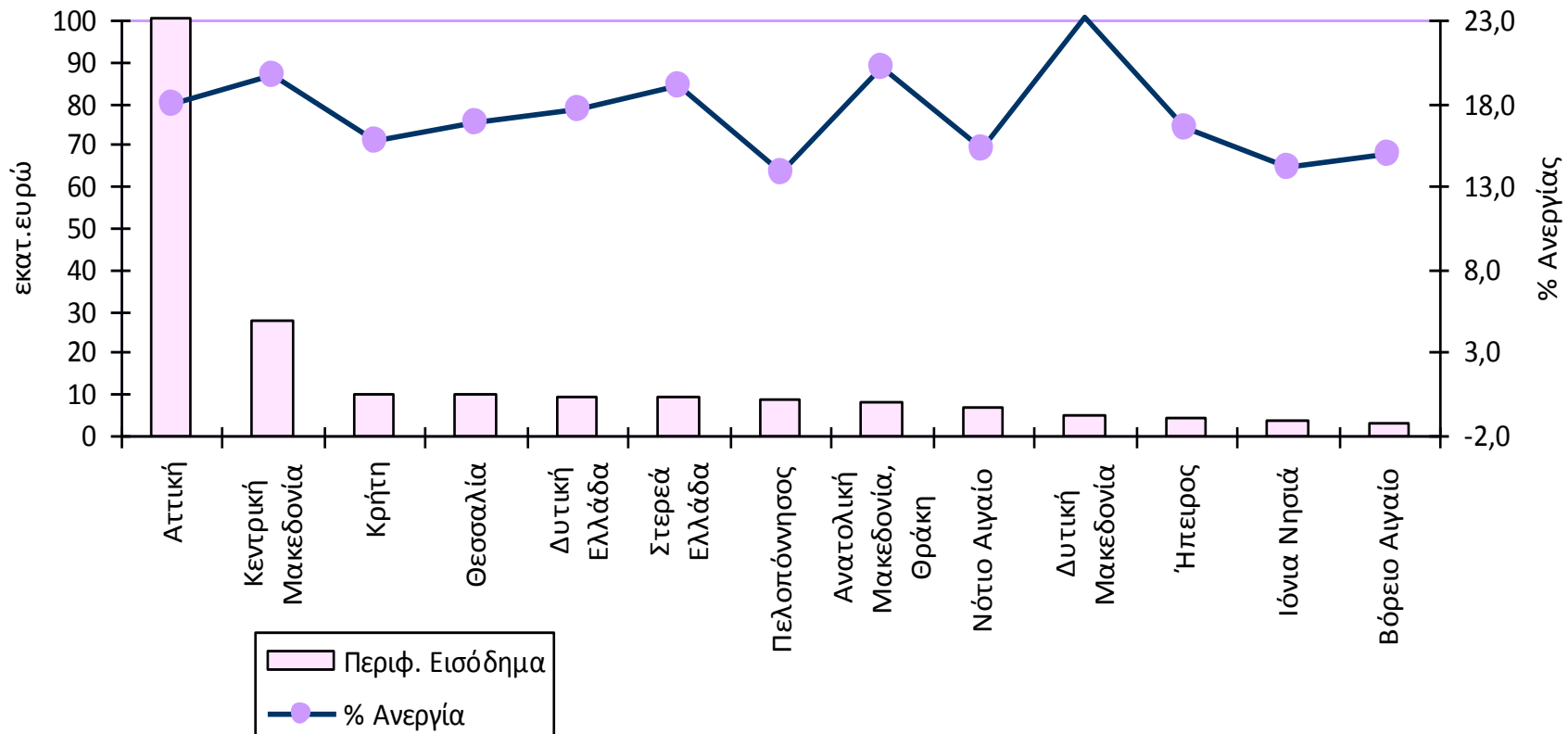
ΕΤΟΣ/ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ιόνια Νησιά	8,6	11,2	9	8,3	9,5	14,6	14,1	14,7	18,1
Νότιο Αιγαίο	9,5	9	9,4	8,3	12,3	14,6	15,2	15,4	21,3
Πελοπόννησος	8,6	7,5	7,3	7	7,9	9,6	13,8	19,2	21,9
Βόρειο Αιγαίο	10,6	9,6	8,1	4,7	6,6	9,4	15	21,8	22
Κρήτη	7,2	7,2	5,4	6,4	9	12	15,8	22,3	24,9
Θεσσαλία	9,4	8,2	7,8	8,3	9,2	12,1	16,8	22,6	25,4
Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	11,9	11,1	9,8	8,8	11,1	14,5	20,2	22,8	26,8
Ήπειρος	11,5	9,8	10	9,9	11,2	12,6	16,5	22,5	27,4
Στερεά Ελλάδα	11	9,2	9,4	8,5	10,5	12,5	19	27,9	28,2
Δυτική Ελλάδα	10,7	9,7	9,9	9,9	9,7	11,9	17,6	25,6	28,4
Αττική	9,1	8,5	7,8	6,7	9,1	12,6	18	25,8	28,7
Κεντρική Μακεδονία	11,2	9,5	9,1	8,4	10,1	13,7	19,7	26,2	30,2
Δυτική Μακεδονία	18,1	14,2	12,1	12,5	12,4	15,4	23,1	29,7	31,6
Σύν Χώρας*	10	9	8,4	7,8	9,6	12,7	17,9	24,5	27,5

Πηγή: Eurostat - τελευταία ενημέρωση: 9/1/2015

*Πηγή: Eurostat - τελευταία ενημέρωση: 7/1/2015

Η περιφερειακή διάσταση της φτώχειας - υψηλότερη ανεργία στις «πλουσιότερες» Περιφέρειες

Περιφερειακό εισόδημα και ανεργία το 2011

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ...

1. **Διαφορετικής έντασης συνέπειες** ανάλογα με τα κοινωνικά χαρακτηριστικά και τη δομή του παραγωγικού/οικονομικού μοντέλου της κάθε περιφέρειας
2. **Η σχέση μεταξύ % ανεργίας και περιφ. εισοδήματος δεν είναι αντίστοιχη:** Υψηλότερα % ανεργίας παρουσιάζουν οι «πλουσιότερες» Περιφέρειες π.χ. Αττική, Κεντρική Μακεδονία
3. **Ομοίως και ως προς τη σχέση αγοραστικής δύναμης και περιφ. εισοδήματος:** στις «φτωχότερες» περιφέρειες δεν παρατηρείται η χαμηλότερη αγοραστική δύναμη
4. **Δεν μεταβάλλεται σημαντικά το μοντέλο** των περιφερειακών ανισοτήτων που προϋπήρχε της κρίσης
5. *Οι σχετικά ανεπτυγμένες περιφέρειες, παρά τις ισχυρές πιέσεις, απολαμβάνουν **υψηλότερης ευημερίας**
6. **Υψηλότερη ανθεκτικότητα** οι Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου, Κρήτης και Ηπείρου
7. **Μικρότερη ανθεκτικότητα** οι Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης και Δυτικής Ελλάδας

Η προνομιακή θέση της Αυτοδιοίκησης στην αντιμετώπιση της φτώχειας

Πρώτος αποδέκτης αιτημάτων βοήθειας και γνώστης των προβλημάτων και των πολιτών

Η εμπειρία σχεδιασμού δράσεων κοινωνικής πολιτικής, πριν από το Πρόγραμμα Καλλικράτης:

1. Ανομοιομορφία δράσεων - άνισες συνθήκες πρόσβασης για τους πολίτες
2. Προγραμματική μορφή των δράσεων -περιστασιακές προσλήψεις σε ένα πεδίο «εντάσεως εργασίας»
3. Πανσπερμία ασυντόνιστων και αλληλεπικαλυπτόμενων δράσεων - απουσία συντονισμού κεντρικού κράτους και Αυτοδιοίκησης

4. Αδυναμία ανάληψης επιτελικής ευθύνης -κακός προγραμματισμός

5. Απουσία κοινωνικού σχεδιασμού λόγω έλλειψης παράδοσης - σύνδεση του προγραμματισμού με τα τεχνικά έργα και τις υποδομές

Αδυναμία διαμόρφωσης ενός τοπικού συστήματος κοινωνικής προστασίας με «bottom up» χαρακτήρα, αντί του κλασικού κεντρικού «top down» σχεδιασμού

Τι καινούριο φέρνει το Πρόγραμμα Καλλικράτης;

1. Χωρικές ενότητες ικανού προγραμματικού μεγέθους - ιστορικά διαμορφωμένη «περιφερειακή ταυτότητα»
2. Κεφαλαιοποίηση της εμπειρίας των πρώην κρατικών περιφερειών στην υλοποίηση περιφερειακών προγραμμάτων
3. Τεκμήριο άσκησης κάθε υπερτοπικού χαρακτήρα αρμοδιότητας από την Περιφέρεια -ασφάλεια δικαίου και πρόληψη αλληλοεπικάλυψης
4. Ανάλυση αρμοδιοτήτων στον τομέα της απασχόλησης, υγείας, παιδείας –πολιτισμού- αθλητισμού, ισότητας των φύλων
5. Θεσμοθέτηση μορφών συνεργασίας
6. Ενίσχυση της οικονομικής αυτοτέλειας των ΟΤΑ
7. Σταθερή σύνδεση με τις τοπικές κοινωνίες: εκλογικές ρυθμίσεις, θεσμοί διαβούλευσης και διαφάνειας

8. Εισαγωγή του Επιχειρησιακού Σχεδιασμού και Προγραμματισμού στην Τ.Α. λειτουργία-κλειδί για:

- ✓ αποτελεσματικότητα,
- ✓ εκκίνηση της αναπτυξιακής διαδικασίας και
- ✓ έξοδο από την κρίση

Επιλογή βελτίωσης της ικανότητας σχεδιασμού της Διοίκησης αντί παράκαμψής της

Επιχειρησιακός Σχεδιασμός Περιφερειών 2012-2014

- ❑ Υποχρέωση των Περιφερειών η κατάρτιση πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και Ετήσιων Σχεδίων Δράσης
- ❑ Υποστήριξη του Σχεδιασμού/μεταφορά τεχνογνωσίας από το Υπ. Εσωτερικών (εγκύκλιοι, έκδοση οδηγών εκπαίδευση υπαλλήλων)
- ❑ Ενιαία Δομή Επιχειρησιακού ως προς Αναπτυξιακές Προτεραιότητες και οι Άξονες:
 - Η προστασία του περιβάλλοντος και η βελτίωση της ποιότητας ζωής
 - Η οικονομική Ανάπτυξη και η απασχόληση
 - Η ενίσχυση της κοινωνικής μέριμνας και των μέτρων για την υγεία, την παιδεία, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό
 - Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας της Περιφέρειας

Η επιλογή της τυποποίησης των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων στοχεύει:

- στην διευκόλυνση της παρακολούθησης και του ελέγχου από την κεντρική διοίκηση
- στη συμπληρωματικότητα και στο συντονισμό με κεντρικές επιλογές αντιμετώπισης της κρίσης και από το επίπεδο της Αυτοδιοίκησης

Διάσπαση της σύνδεσης προγραμματισμού-χρηματοδότησης

Ίδρυση του Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των οικονομικών των ΟΤΑ (Ν.4093/2012):

- ✖ Πολιτικό ζήτημα λόγω του ασφυκτικού ελέγχου των ΟΤΑ από το Κεντρικό Κράτος
- ✖ Τεράστιο διαχειριστικό βάρος στις αρμόδιες υπηρεσίες

Αποτέλεσμα:

- ➔ Τροποποίηση του Ν. 3852/2010- Πρόγραμμα Καλλικράτης: για την ψήφιση και την εκτέλεση του Προϋπολογισμού των Περιφερειών δεν απαιτείται η εκπόνηση και έγκριση Πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος - Ετήσιου Προγράμματος Δράσης (Ν. 4172/2013)

Αναίρεση της αυτονόητης πρόβλεψης του Καλλικράτη:

Διαχείριση των περιφερειακών πόρων βάσει ολοκληρωμένου ετήσιου και πενταετούς προγραμματισμού με συγκεκριμένη στόχευση.

Η επιλογή χρηματοδότησης από τον Π/Υ δεν υπακούει πλέον κατ ανάγκη στις προβλέψεις οποιουδήποτε στρατηγικού ή επιχειρησιακού σχεδιασμού εξυπηρέτησης στόχων

- ? Υπάρχουν τα εχέγγυα ουσιαστικής υποστήριξης του αναπτυξιακού σχεδιασμού από την αιρετή Περιφέρεια;

1. Περιφέρεια Αττικής

2. Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

- μητροπολιτικές Περιφέρειες, με μεγάλο πληθυσμιακό βάρος και σημασία για την εθνική οικονομία,
- βαρύνουσα θέση τους στον αναπτυξιακό άξονα της χώρας
- διοικητική ικανότητα του ίδιου του μηχανισμού αυτών των Περιφερειών

3. Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

- νησιωτική περιφέρεια
- εκτός του αναπτυξιακού άξονα
- χαμηλά στην εισοδηματική κατάταξη των Περιφερειών διαχρονικά

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Αττικής 2012-2014 – Έμφαση στα τεχνικά έργα

Κατανομή δράσεων και Π/Υ ανά Άξονα

ΑΞΟΝΑΣ		ΑΡΙΘ. ΔΡΑΣΕΩΝ	Π/Υ 2012-2014 (ευρώ)	%
ΑΞΟΝΑΣ 1	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ	616	1.006.445.828,53	75,3
ΑΞΟΝΑΣ 2	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ, ΥΓΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ	156	159.442.947,03	11,9
ΑΞΟΝΑΣ 3	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	116	28.641.859,33	2,1
ΑΞΟΝΑΣ 4	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	107	141.243.620,56	10,6
ΣΥΝΟΛΟ		995	1.335.774.255,45	100

Πηγή: επικαιροποίηση Επιχειρησιακού Προγράμματος 2012-2014 Περ. Αττικής –Ίδια επεξεργασία

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας 2012-2014 – Έμφαση στα τεχνικά έργα

Κατανομή δράσεων και Π/Υ ανά Άξονα

ΑΞΟΝΑΣ		ΑΡΙΘ. ΔΡΑΣΕΩΝ	Π/Υ 2011-2014 (ευρώ)	%
ΑΞΟΝΑΣ 1	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ		75.618.043,20	10,2
ΑΞΟΝΑΣ 2	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ & ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ		556.041.535,86	75
ΑΞΟΝΑΣ 3	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ-ΥΓΕΙΑΣ- ΠΑΙΔΕΙΑΣ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ-ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ		71.962.221,21	9,7
ΑΞΟΝΑΣ 4	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΩΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ		38.058.308,27	5,1
ΣΥΝΟΛΟ			741.680.108,54	100

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2012-2014 Περ. Κεντρικής Μακεδονίας –Ίδια επεξεργασία

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2012-2014 – Έμφαση στα τεχνικά έργα

Κατανομή δράσεων και Π/Υ ανά Άξονα

ΑΞΟΝΑΣ		ΑΡΙΘ. ΔΡΑΣΕΩΝ	Π/Υ 2011-2014 (ευρώ)	%
ΑΞΟΝΑΣ 1	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ	61	23.313.159,99	11,3
ΑΞΟΝΑΣ 2	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ	241	135.789.842,79	66,0
ΑΞΟΝΑΣ 3	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ, ΥΓΕΙΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	136	24.635.355,11	12,0
ΑΞΟΝΑΣ 4	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	41	7.929.136,00	3,9
ΑΞΟΝΑΣ 5	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	110	14.126.442,93	6,9
ΣΥΝΟΛΟ		589	205.793.936,82	100

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2012-2014 Περ. Βορείου Αιγαίου –Ίδια επεξεργασία

Συγκριτική εικόνα . . .

- Πάνω από το 75% του π/υ σε τεχνικά έργα και υποδομές
- Δυσκολία σχεδιασμού στον Άξονα Οικονομία και Απασχόληση
- Ποσοστό 5%-10% για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Οργανισμού
- **Ποσοστό 9,7%-12% για την ενίσχυση της κοινωνικής μέριμνας, Υγείας, δια βίου μάθησης/παιδείας, πολιτισμού- αθλητισμού αν και έχει μεγάλο θεματικό εύρος**

- Διαφορά αντίληψης ως προς το χαρακτηρισμό των έργων και την ένταξή τους σε αντίστοιχους Άξονες Προτεραιότητας
- Μικρή διαφοροποίηση από τους ενδεικτικούς Άξονες του Υπ. Εσωτερικών στη βάση ιδιαιτεροτήτων – Μόνο η Περιφ. Βορείου Αιγαίου ειδικό Άξονα Προτεραιότητας για την προσπελασιμότητα

Συμπεράσματα . . .

- ✧ Ο βαθμός ανταπόκρισης του σχεδιασμού, στις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί δημιουργεί προβληματισμό
- ✧ Ομοίως και ο βαθμός σύμπλευσης με τον κεντρικό σχεδιασμό που προκρίνει: περιστολή των δαπανών, ενίσχυση του δικτύου κοινωνικής προστασίας, ανάσχεση της συρρίκνωσης της παραγωγικής βάσης, βελτίωση της αποτελεσματικότητας του Δημοσίου Τομέα κ.λ.π.

- Έλλειμμα τεχνογνωσίας Στρατηγικού Σχεδιασμού –Επιχειρησιακού Προγραμματισμού
- Προσκόλληση στο μοντέλο παραγωγής της προ- κρίσης εποχής, με έμφαση στα δημόσια έργα
- Έλλειμμα τεχνογνωσίας σχεδιασμού/υλοποίησης δράσεων ειδικά στη σφαίρα της κοινωνικής πολιτικής, δηλ. κατά κύριο λόγο άυλων παρεμβάσεων.

Άξονας : Ενίσχυση Κοινωνικής Μέριμνας, Υγείας, παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού

Είδος παρέμβασης	% επί του Προϋπ/σμού 2012-2014	
	ΑΤΤΙΚΗ	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ
Έργα-δράσεις αθλητισμού (γήπεδα, κολυμβητήρια)	44,9%	9,9%
Έργα-δράσεις πολιτισμού (μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι)	4,5%	12,5%
Μελέτες -έργα Ιερών Ναών/Κοιμητήρια	3,4%	2,1%
Παιδικοί- Βρεφονηπιακοί Σταθμοί-Νηπιαγωγεία-παιδικές χαρές-κατασκηνώσεις-σχολικές εκδηλώσεις	19,1%	64,0%
ΚΑΠΗ/Στέγη Γερόντων/Βοήθεια στο Σπίτι	3,8%	
Δράσεις για ΑΜΕΑ	0,4%	
Δράσεις για ΡΟΜΑ	0,5%	
Υποστήριξη ένταξης μεταναστών	0,3%	
Στήριξη απόρων -αστέγων	1,4%	
Εκπαίδευση -απόκτηση δεξιοτήτων- απασχόληση		7,9%
Καταγραφή δεδομένων για τις δομές, υπηρεσίες υποστήριξης για τις ανάγκες των ευπαθών ομάδων	0,1%	0,0%
Κτίρια (Δημαρχεία, πολύκεντρα, βιβλιοθήκες)	5,4%	0,3%
Κατασκευή δομών (ξενώνες) και δράσεις πρόνοιας	4,6%	0,5%
Δομές και δράσεις υγείας -περίθαλψης	0,7%	2,1%
Συνεργασίες -Δικτυώσεις με αντικείμενο την κοινωνική στήριξη-μέριμνα-υγεία	0,1%	
Περιβαλλοντική προστασία/προστασία δημόσιας υγείας	1,5%	0,6%
Πάρκα -πλατείες -αναψυχή	0,0%	
Άλλες δράσεις	9,4%	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0%	100,0%

Άξονας : Ενίσχυση Κοινωνικής Μέριμνας, Υγείας, παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού

Είδος παρέμβασης	% επί του Προϋπ/σμού 2012-2014
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	
Υγεία - Κοινωνική Μέριμνα	
Ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών και των υποδομών υγείας, τουρισμού, πολιτισμού, αθλητισμού και παιδείας	
Υποδομές υγείας	5,6%
Κοινωνικές υποδομές	2,9%
Κοινωνική μέριμνα	2,4%
Μελέτες - έρευνες - απόκτηση γης	
Διασφάλιση δημόσιας υγείας	8,8%
Αθλητισμός - Πολιτισμός -Νεολαία	
Ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών και των υποδομών υγείας, τουρισμού, πολιτισμού, αθλητισμού και παιδείας	
Υποδομές αθλητισμού	13,0%
Υποδομές πολιτισμού	3,8%
Νεολαία (δράσεις αθλητισμού-πολιτισμού)	3,1%
Δράσεις πολιτισμού	0,6%
Παιδεία - Δια βίου μάθηση	
Ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών και των υποδομών υγείας, τουρισμού, πολιτισμού, αθλητισμού και παιδείας	
Υποδομές εκπαίδευσης	59,7%
Δράσεις δια βίου μάθησης	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0%

Συγκριτική εικόνα . . .

- Ανισορροπία στο εσωτερικό του Άξονα, υπέρ παραδοσιακών τομέων (τεχνικά έργα πολιτισμού, αθλητισμού, εκπαίδευσης) παρά την μεγάλη πίεση για δράσεις/υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας
- Τα τεχνικά έργα και οι υποδομές κυρίως απορροφούν το μεγαλύτερο ποσοστό του π/υ του άξονα
- Οι υποδομές αυτές αφορούν για την Κ. Μακεδονία και Β. Αιγαίο την βρεφική-νηπιακή και σχολική ηλικία (Παιδικοί σταθμοί, παιδικές χαρές, Σχολεία, Γυμνάσια), ενώ για την Π. Αττικής η έμφαση δίδεται στον Αθλητισμό (γήπεδα, κολυμβητήρια)

- Οι στοχευμένες δράσεις σε ευπαθείς ομάδες απουσιάζουν ή είναι περιορισμένης χρηματοδοτικής βαρύτητας για τις Περιφ. Αττικής και Βορείου Αιγαίου
- Απουσιάζουν δράσεις δικτύωσης και συνεργασίας για την υποστήριξη των ομάδων αυτών
- Απουσιάζουν δράσεις έρευνας και καταγραφής δεδομένων για τις δομές, υπηρεσίες και ανάγκες των ευπαθών ομάδων

Ωριμότητα δράσεων του Άξονα: Ενίσχυση Κοινωνικής Μέριμνας, Υγείας, παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού

Ωριμότητα Δράσεων	Αριθ. Δράσεων		%	
	ΑΤΤΙΚΗ	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΑΤΤΙΚΗ	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ
Ανενεργές	52	25	33,3	18%
Ενταγμένες στον π/υ	48	48	30,8	35%
Εκτελούμενες	32	34	20,5	25%
Ολοκληρωμένες	24	29	15,4	21%
Σύνολο	156	136	100	100

- 1. Αττική:**
 - 33,3% οι ανενεργές /μη εξασφαλισμένη χρηματοδότηση
 - 35,9% οι εκτελούμενες-ολοκληρωμένες, αποκλειστικά τεχνικά έργα
- 2. Βόρειο Αιγαίο:**
 - 46% ολοκληρωμένες- εκτελούμενες
 - 18% ανενεργές /μη εξασφαλισμένη χρηματοδότηση, κυρίως άυλες δράσεις προστασίας δημόσιας υγείας και απόκτηση δεξιοτήτων και απασχόλησης
- 3. Κεντρική Μακεδονία:** για τις δράσεις μελέτες-έρευνες και δια βίου μάθησης δεν έχει διασφαλιστεί η χρηματοδότηση

Οι δράσεις υποστήριξης ευπαθών ομάδων διαφορετικές των τεχνικών έργων είναι ανύπαρκτες παρά τις εκρηκτικές ανάγκες

Συμπεράσματα . . .

Η αστοχία του Επιχειρησιακού Σχεδιασμού, είναι τέτοιου μεγέθους που υποδηλώνει την ανυπαρξία σχεδιασμού και υποκατάσταση αυτού από τον χρονικο-οικονομικό προγραμματισμό τεχνικών έργων

Πρόκειται ουσιαστικά για τη διατήρηση σε μεγάλο βαθμό της αναπτυξιακής και σχεδιαστικής αντίληψης της προ- κρίσης εποχής.

Ο Επιχειρησιακός Σχεδιασμός δεν απαντά ικανοποιητικά και ολοκληρωμένα στις προκλήσεις του σύγχρονου κοινωνικο-οικονομικού περιβάλλοντος.

Αστοχία του Επιχειρησιακού Σχεδιασμού από τις δομές/εργαλεία του Καλλικράτη - Γιατί;

- Δυσμενές ευρύτερο πλαίσιο: Δημοσιονομική στενότητα, συνεχείς θεσμικές μεταβολές λόγω υποχρεώσεων από δανειακές συμβάσεις
 - Σωρευτική επίδραση γνωστών προβλημάτων της δημόσιας διοίκησης, που δεν αποτελούσαν αντικείμενο του Καλλικράτη
 - Η αντίληψη περί της διοικητικής ικανότητας των ίδιων των Περιφερειών, ως οργανισμών
 - Η συνάρθρωση των δομικών στοιχείων της νέας Περιφέρειας:
 - μακροχρόνια εμπειρία στην εκτέλεση κυρίως τεχνικών έργων τοπικής εμβέλειας της πρώην Νομαρχίας
 - εμπειρία στην «περιφερειακή αντίληψη» του σχεδιασμού, στην ολοκληρωμένη θεώρηση των ζητημάτων του Περιφερειακού χώρου και συμπληρωματικά προς τις κεντρικές τομεακές πολιτικές της πρώην κρατικής Περιφέρειας (Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα- ΚΠΣ κ.λ.π).
- Ετεροβαρής σχέση υπέρ του πρώτου χαρακτηριστικού
- Μειωμένα αντανakλαστικά της Περιφερειακής Διοίκησης ως προς τις κοινωνικές συνθήκες και ανάγκες της περιοχής αρμοδιότητάς της
 - Προσκόλληση σε ένα μοντέλο παραγωγής και κατανάλωσης της προ κρίσης εποχής.

Αστοχία του Επιχειρησιακού Σχεδιασμού από τις δομές/εργαλεία του Καλλικράτη

- Οι κατευθύνσεις που δόθηκαν ως προς το περιεχόμενο του σχετικού Άξονα Προτεραιότητας:
 - μεγάλο εύρος αντικειμένου (κοινωνική πολιτική, υγεία, παιδεία, πολιτισμός, αθλητισμός)
 - ο ενδεικτικός χαρακτήρας του Άξονα Προτεραιότητας, αντί του υποχρεωτικού
 - η ανυπαρξία ειδικότερων κατευθύνσεων (π.χ. δικτυώσεις, ποσοτικός στόχος, έρευνα, κοινωνική καινοτομία κ.λπ.)
- Οργανισμός της Περιφέρειας:

η αρμόδια για τον σχεδιασμό μονάδας κάτω από μία Γενική Δ/ση με θεματικό αντικείμενο τα δημόσια έργα

- **αλλοίωση του οριζόντιου χαρακτήρα του σχεδιασμού** και της ισόρροπης-ολοκληρωμένης αντίληψης όλων των τομέων παρέμβασης της Περιφέρειας
- **ετεροβαρής σχέση** με τις υπόλοιπες υπηρεσιακές μονάδες με θεματική αρμοδιότητα – ελλειμματικός σχεδιασμός για την οικονομία, την κοινωνική πολιτική και την διοικητική αποτελεσματικότητα
- μη διασφάλιση της απαιτούμενης **«στρατηγικής θέσης»** για την καθοδήγηση της διαδικασίας του σχεδιασμού και την παρακολούθηση της εφαρμογής του

Το Πρόγραμμα Καλλικράτης φέρει τη φιλοσοφία και τη δυναμική ενός άλλου παραγωγικού-αναπτυξιακού μοντέλου;

Τα εργαλεία και οι βελτιώσεις που εισάγει, είναι αρκετά και ικανά για την υπέρβαση αγκυλώσεων προς ένα αποτελεσματικότερο μοντέλο διοίκησης σε τοπικό επίπεδο;

ή επιφέρει βελτιώσεις και σύγχρονα εργαλεία στη διοίκηση, υπό το παραμορφωτικό πρίσμα του παρελθόντος παραγωγικού-οικονομικού/κοινωνικού μοντέλου;

Η απάντηση δεν μπορεί παρά να κριθεί σε βάθος χρόνου, ωστόσο μεταγενέστερες ρυθμίσεις μετέβαλαν σημαντικά το πνεύμα του Προγράμματος.